

Resultaten Conjunctuurenquête jaar 2017

Willemstad, april 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Investeringsbelemmeringen	3
Vertrouwen in de economie	4
Vertrouwen in de toekomst	5
Perceptie investeringsklimaat	6
Conjunctuurindex	7
Omzetmutaties op bedrijfstakniveau	8
Bedrijfsresultaten	9

Inleiding

In december 2017 zijn in het kader van de conjunctuurenquête ruim 500 bedrijven benaderd. Doel van de enquête is om op reguliere basis, twee maal per jaar, actuele informatie te verschaffen over bedrijfsmatige en economische parameters en ontwikkelingen. Daarnaast dient het inzicht te geven in verwachtingen en opinies van ondernemers. Deze informatie is van direct belang voor het krijgen van inzicht in de economie, werk en werkgelegenheid en investeringsklimaat.

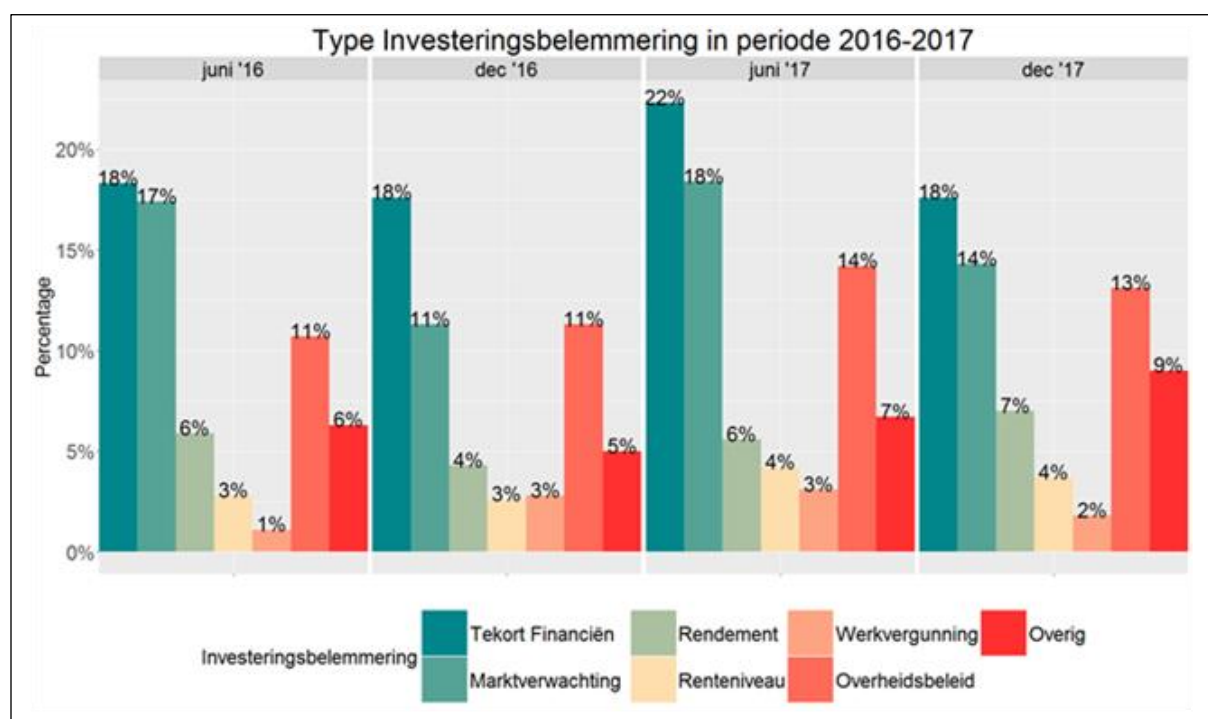
Het onderzoek wordt uitgevoerd bij alle bedrijven met tien of meer werknemers, terwijl van de bedrijven vanaf drie tot tien werknemers een steekproef wordt genomen. Het is aldus voor een deel een steekproefonderzoek.

Door het nemen van een steekproef wordt een schatting gemaakt van de karakteristieken van de gehele populatie (alle bedrijven) en kunnen daar op een verantwoorde wijze uitspraken over worden gedaan. Onder bedrijven wordt hier verstaan N.V.'s en eenmanszaken met een balans en winst- & verliesrekening.

Het onderzoek wordt uitgevoerd met behulp van enquêteurs met vragenlijsten en via email (ongeveer 40% van het totaal aantal benaderde bedrijven).

Investeringsbelemmeringen

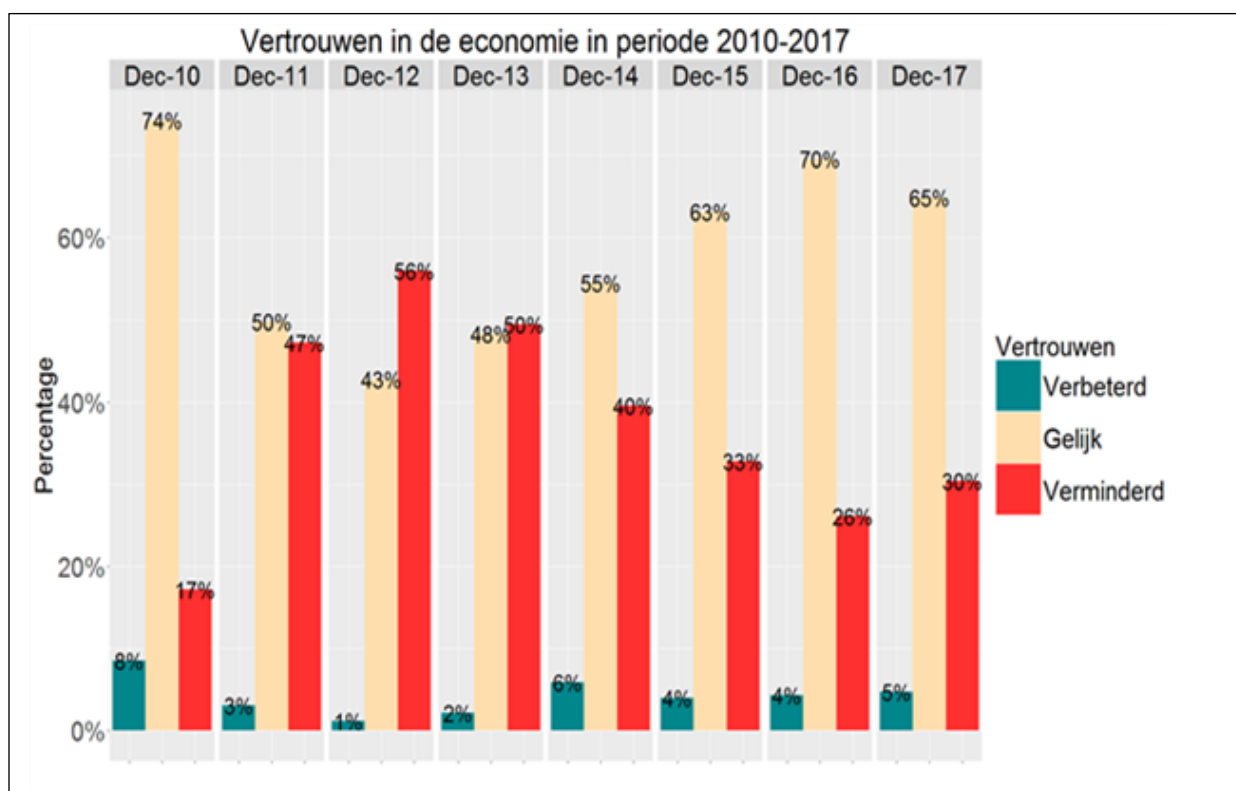
Van de benaderde bedrijven heeft 35 procent aangegeven dat er van investeringsbelemmeringen sprake is geweest. Dit is 2 procentpunten meer in vergelijking met juni 2017. Ook nu weer is het tekort aan financiële middelen de grootste investerings-belemmering. Dit percentage is het afgelopen afgenomen van 22 naar 18 procent van de bedrijven, waarmee het op hetzelfde niveau is uitgekomen als in december 2016. Het aandeel bedrijven dat een slechte marktverwachting als belemmering heeft aangegeven is eveneens afgenomen en wel van 18 naar 14 procent. 'Overheidsbeleid' als belemmering is in de laatste helft van 2017 licht afgenomen van 14 naar 13 procent van de bedrijven.

Vertrouwen in de economie

Het vertrouwen in de economie is naar de mening van de ondernemers in het jaar 2017 verminderd. Het aandeel bedrijven wat heeft aangegeven dat het vertrouwen in de economie is verminderd, is toegenomen van 26 naar ruim 30 procent. Het percentage bedrijven wat heeft aangegeven dat het de afgelopen periode verbeterd is, is laag gebleven (van 4 naar 5 procent van de bedrijven). Daarmee is aan de positieve ontwikkeling van de voorgaande jaren een einde gekomen.

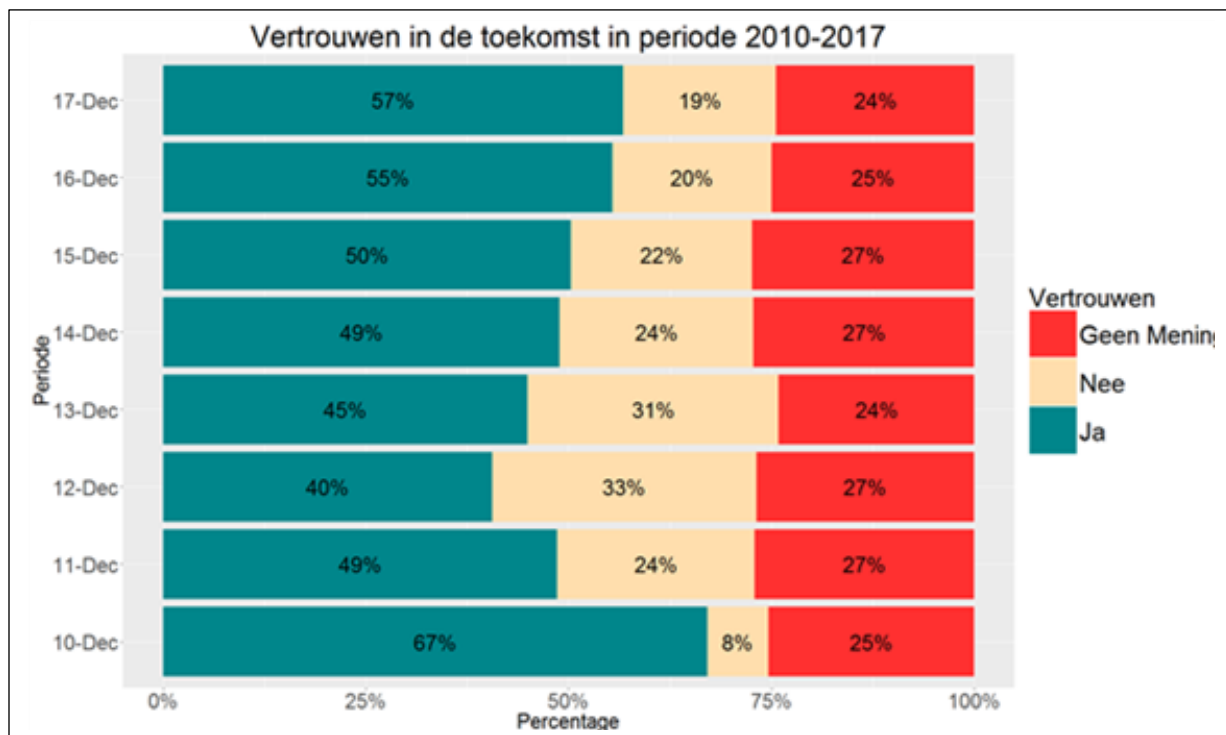
Het percentage ondernemers dat heeft aangegeven dat het vertrouwen gelijk is gebleven, is ten opzichte van december 2016 afgenomen en wel van 70 naar bijna 65 procent.

Vertrouwen in de toekomst

Het percentage bedrijven dat in december 2017 heeft aangegeven vertrouwen te hebben in de toekomst, is in vergelijking met december 2016 wat toegenomen, van 55 naar 57 procent. Het aandeel bedrijven dat heeft aangegeven géén vertrouwen te hebben in de toekomst is bovendien iets afgenomen van 20 naar 19 procent. Het vertrouwen in de toekomst is aldus wat positiever geworden in 2017 ten opzichte van december 2016.

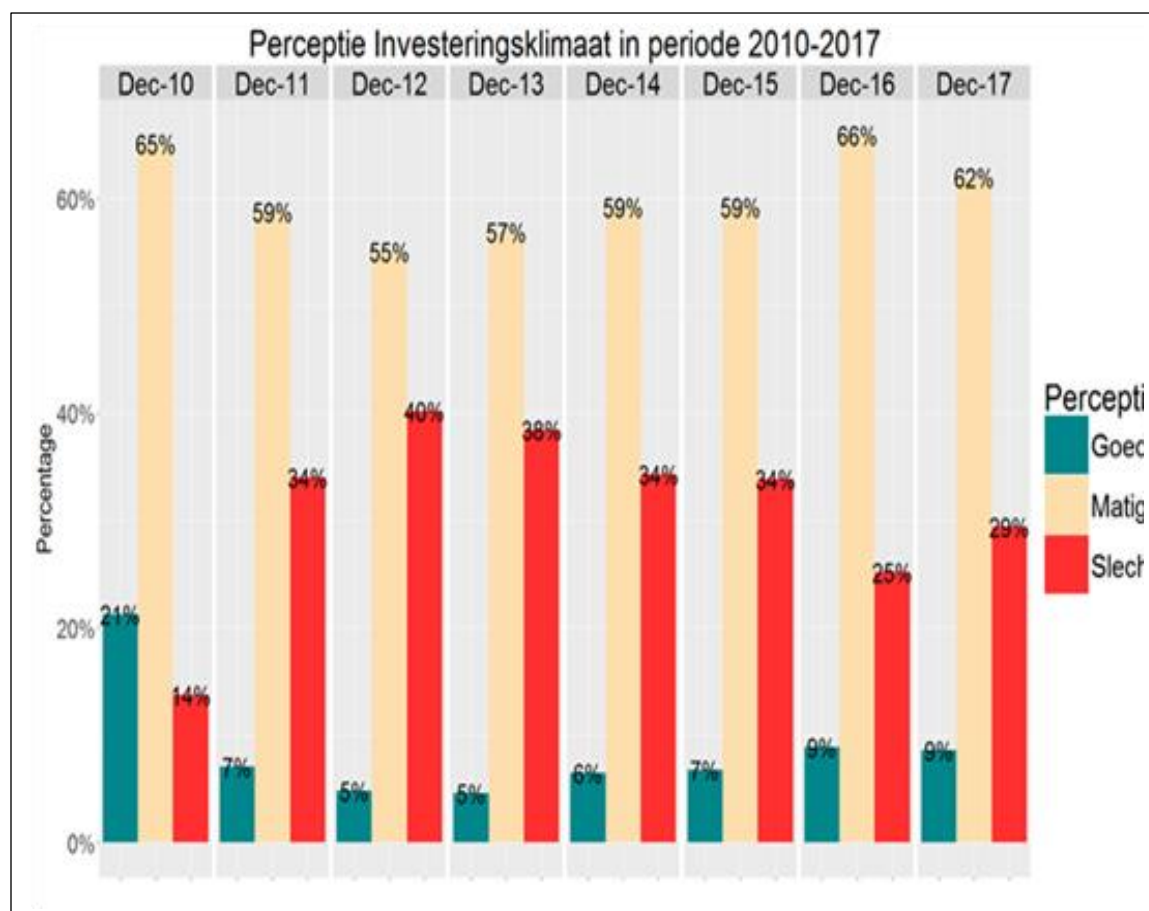
Iets minder bedrijven hebben aangegeven geen mening te hebben over de gestelde vraag. Dit is ten opzichte van afgelopen periode veranderd van 25 naar 24 procent.

Perceptie investeringsklimaat

De mening ten aanzien van het investeringsklimaat is in vergelijking met december 2016 per saldo iets verslechterd. Het aandeel bedrijven dat heeft aangegeven het klimaat goed te vinden blijft met 9 procent van de bedrijven onveranderd laag.

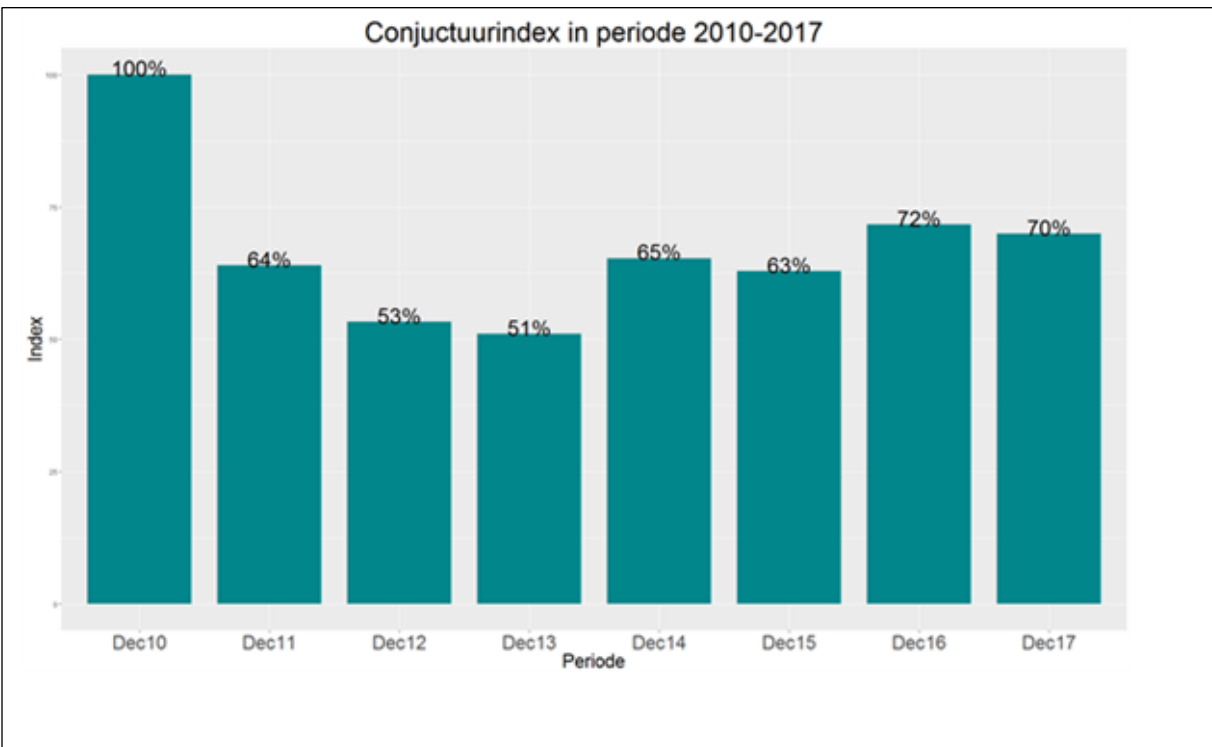
Wat meer bedrijven hebben aangegeven het klimaat slecht te vinden. Dat is toegenomen van 25 naar 29 procent. Ook nu weer beoordelen de meeste bedrijven het investeringsklimaat als 'matig'. Dit is afgenomen van 66 naar 62 procent.

Conjunctuurindex

Om een beeld te krijgen van het verloop van de conjunctuur is er sinds 2016 een aanzet gemaakt voor het opstellen van een conjunctuurindex. Dit aan de hand van gegevens van vertrouwen in de toekomst, de perceptie van het investeringsklimaat en de omzetmutaties. Deze zijn geaggregeerd in de vorm van een samengestelde intervalindex waarbij 2010 als beginpunt is genomen.

Sinds eind 2010, na het opheffen van de Nederlandse Antillen en de totstandkoming van het Land Curaçao, vertoont de conjunctuurindex, na allereerst een sterke daling, een toenemende trend. Sinds december 2013 is er van herstel sprake, met uitzondering van december 2015. In 2017 heeft dit herstel zich niet doorgezet en is het met 70 punten wat lager uitgekomen in vergelijking met december 2016.

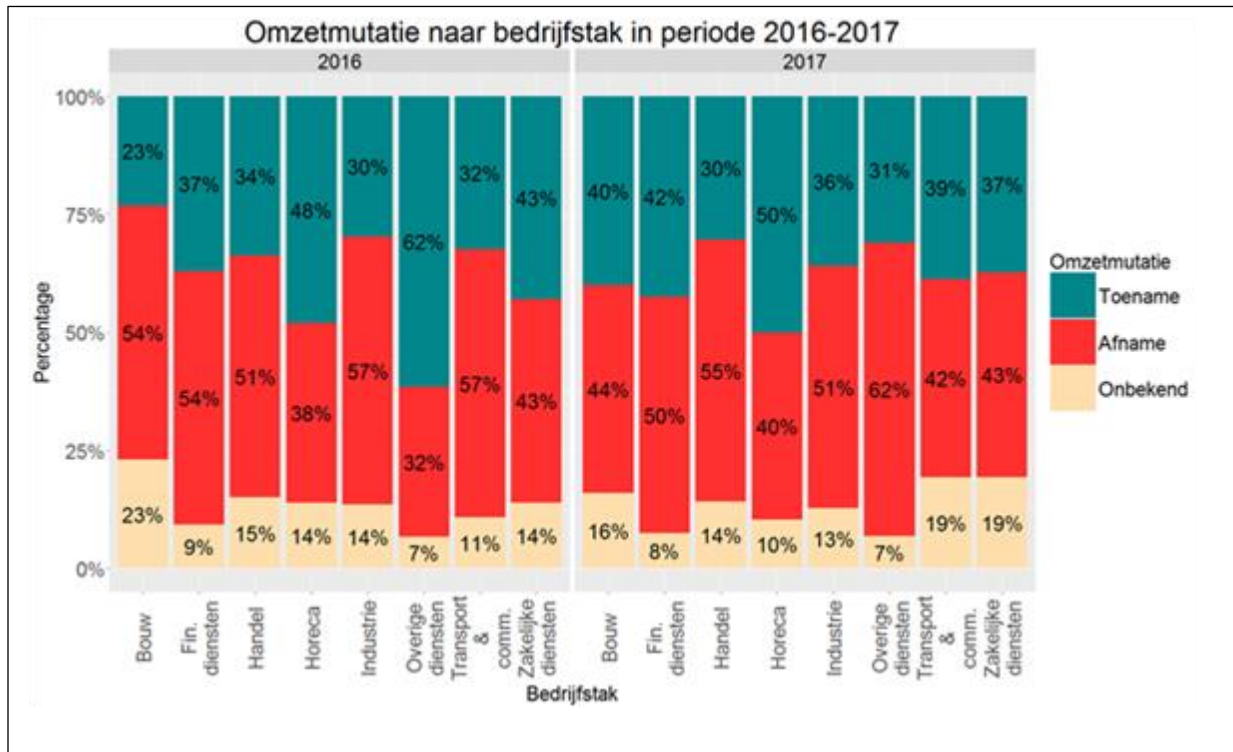

Omzetmutaties op bedrijfstakniveau

Bij de omzetmutaties op bedrijfstakniveau (voor de grotere bedrijfstakken) valt op dat vooral bij de horeca en bij de financiële diensten relatief veel bedrijven een toename van de omzet hebben gehad in de tweede helft van 2017: 50 en 42 procent. Wel is het zo dat ook bij deze bedrijfstakken veel bedrijven (40, respectievelijk 50%) heeft aangegeven een afname te hebben gehad. De horeca is de enige bedrijfstak waarbij het percentage toename hoger is dan afname (50 ten opzichte van 40%).

Bij de handel en overige diensten hebben weinig bedrijven, slechts 30 en 31 procent, een toename van de omzet gehad. Bovendien hebben hier meer dan de helft van de bedrijven (55 en 62 procent) aangegeven dat men te maken heeft gehad met een afname van de omzet in vergelijking met 1 jaar geleden. Ook bij de industrie is hier met 51 procent sprake van geweest.

Bedrijfsresultaten

Het aandeel bedrijven welke het jaar 2017 met een positief bedrijfsresultaat heeft afgesloten is uitgekomen op ruim 60 procent. Dit is 2 procentpunten hoger dan het bruto winstpercentage van december 2016. Nog geen 40 procent van de geïnterviewde bedrijven heeft afgelopen december aangegeven een negatief bedrijfsresultaat over 2017 te hebben behaald, een afname van 2 procentpunt ten opzichte van 2016. Helaas is het dus nog steeds zo dat een hoog percentage bedrijven (alhoewel in afnemende mate) niet in staat is winst uit de onderneming te behalen. Vooralsnog blijft er dus wél sprake van een licht positieve trend.

Opgemerkt moet worden dat deze percentages géén inzicht geven in de omvang van de bedrijfsresultaten en evenmin in eventuele faillissementen.

Bij de resultaten van de bedrijven op bedrijfstakniveau (voor de grotere bedrijfstakken) zijn het met name financiële diensten waar relatief veel bedrijven (bijna 78%) winst hebben behaald in 2017. Bovendien is het een duidelijke verbetering in vergelijking met 2016 (68%). Bij de horeca is dat percentage met nog geen 52 procent duidelijk lager en onder het gemiddelde van 60 procent. Ook bij de bouw is met 56 procent sprake van een relatief laag percentage bedrijven met een positief bedrijfsresultaat. De overige bedrijfstakken zitten allen net onder of boven dit gemiddelde.

